

ПРИЛОЗИ:

ЖИВОТИЊЕ НА КОЈЕ СЕ ОДНОСИ ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ИЗДАВАЊЕ РЕШЕЊА О ОДОБРЕЊУ СПРОВОЂЕЊА ОГЛЕДА

ЖИВОТИЊЕ НА КОЈЕ СЕ ОДНОСИ ЗАХТЕВ

Захтев за издавање Решења о одобрењу спровођења огледа се подноси за следеће категорије животиња:

1. сви кичмењаци, укључујући и рибе који се користе за истраживања, тестирања и образовне сврхе
2. цефалоподи (октоподи, сипе)
3. све животиње које се хватају из било ког разлога
4. све животиње које се хватају да би се обележиле, да би им се узеле телесне мере или узорци течности и ткива
5. све животиње које се лове
6. заштићене, угрожене и ретке врсте

ЖИВОТИЊЕ НА КОЈЕ СЕ НЕ ОДНОСИ ЗАХТЕВ

Захтев за издавање Решења о одобрењу спровођења огледа се не подноси за следеће категорије животиња:

1. сви бескичмењаци
2. сви бескичмењаци који нису цефалоподи
3. угинуле животиње, које нису лишене живота ради истраживања
4. јаја, ембриони, ларве, осим ларви врста риба за које се очекује да се потпуно развију до адулта
5. животиње које се посматрају на природним стаништима, резерватима, зооовртима, без икаквих манипулација са животињама.
6. огледне животиње које се гаје у лабораторијским условима ради репродукције
7. домаће животиње које се гаје под стандардним условима
8. животиње познатих власника, које су обухваћене лечењем ако служе за обуку студената
9. животиње лишене живота или заклане из комерцијалних разлога
10. рибе из рибњака које се гаје да би се порибљавале друге воде
11. рибе које се лове ради утврђивања величине популације, миграције и др
12. рибе које се изловљавају/узоркују угинуле (болест, тровања...)

КАТЕГОРИЈЕ ИНВАЗИВНОСТИ ОГЛЕДА НА ЖИВОТИЊАМА

Категорија “А” - огледи на неживом материјалу, живим изолатима (ћелијске и ткивне културе) и на инвертебратама.

Категорија “Б” - огледи на животињама који не проузрокују осећај нелагодности код животиња или је овај осећај слабог интензитета. Примери су експерименти на инвертебратама са комплексним нервним системом, истраживања на краткотрајно и вешто обузданим животињама ради посматрања и физичког испитивања, интравенска, поткожна, интрамускуларна, интраперитонеална, перорална, интраторакална и интракардијална (категорија “Ц”) апликација нетоксичних материја, акутна истраживања на потпуно анестезираним животињама које се на крају огледа жртвују еутаназијом, а у току огледа не могу доћи свести, тј. проучавање тренутне смрти, демонстрирање метода еутаназије после брзог увођења у бесвесно стање, као што је предозирањем анестетика или декапитација после седације или лаке анестезије и огледи који се заснивају на краткотрајном гладовању и жедновању животиња у времену које одговара дужини апстиненције у природним условима.

Категорија “Ц” - експерименти који проузрокују минимални степен стреса или бола или само краткотрајни бол. Примери су истраживања на кичмењацима заснована на канулацији или катетеризацији крвних судова или телесних дупљи под анестезијом, мале хируршке интервенције под анестезијом, биопсија, лапароскопија, краткотрајно обуздавање ради једноставне опсервације или друге врсте испитивања, али које су повезане са минималним стресом, краткотрајни период ускраћивања хране и воде, али који превазилази период природне апстиненције, експерименти ради проучавања понашања на свесним животињама које су краткотрајно обуздане тако да је код њих проузрокован минималан степен стреса или су обуздане применом непријатних стимулуса. После завршених огледних процедура “Ц” категорије код животиња не сме да се испоље знаци анорексије, дехидрације, хиперактивност, сомнолентност, повећана потреба да леже, интензивна вокализација, појачана агресивност, аутоизолација, антисоцијално понашање или аутомутилација.

Категорија “Д” - експерименти који проузрокују значајан степен бола код кичмењака. Пример су истраживања на кичмењацима која се заснивају на хируршким интервенцијама под општом анестезијом, после којих је могућ потпуно опоравак, индукција физиолошких или морфолошких аномалија које за последицу имају бол или стрес, излагање животиње непријатним стимулусима чије је избегавање немогуће, пролонгирано физичко обуздавање у трајању од више часова, индукција промена у понашању, које доводе до стреса, као што су одвајање младунчади од мајке, агресивност, излагање предаторима, поступци који проузрокују тежак и иреверзибилан бол и прекид сензоримоторне организације, примена комплетног Фројндовога адјуванта, индукција радијационе болести и сл. Експерименталне процедуре “Д” категорије не смеју проузроковати тежак клинички облик стреса у чијој симптоматологији преовлађују непожељне промене у понашању, одсуство самонеге, дехидрација, абнормална вокализација, пролонгирана анорексија, циркулаторни колапс, екстремна летаргија, непокретност, знаци тешке локалне и системске инфекције и др.

Категорија “Е” - експерименти који се заснивају на проузроковању бола јаког интензитета близу или изнад прага толеранције неанестезираних свесних животиња. Примери су примена мишићних релаксаната или паралитика, као што су сукцинилхолин или други курариформни лекови који се користе само ради обуздавања неанестезираних животиња при хируршким интервенцијама, наношење тешких телесних повреда, опекотина или траума неанестезираним животињама, тестови на токсичност и експерименталне инфекције или друге индуковане промене здравственог стања које за последицу имају угинуће, покушај индукције психотичког понашања животиња, методи жртвовања животиње који нису прописани од надлежне лабораторијске институције (нпр. употреба стрихнина), индукција тешког облика неповратног стреса или термичког шока. Међутим, у већини земаља које се придржавају ове категоризације забрањено је извођење поступака “Е” категорије.

ПРАЋЕЊЕ СТРЕСА КОД ОГЛЕДНИХ ЖИВОТИЊА

ПРОЦЕНА СТРЕСА				
Параметар	Животиња (ID)	Оцена	Датум/време	Датум/време
Изглед	Нормалан	0		
	Изостанак чишћења (хигијенско понашање)	1		
	Накострешеност, исцедак из носа	2		
	Пилоерекција, погрбљеност	3		
Уношење хране и воде	Нормално	0		
	Недовољно, телесна маса опада за 5%	1		
	Недовољно, телесна маса опада за 10-15%	2		
	Изостанак уношења	3		
Клинички знаци	Нормална телесна температура, нормалан број откуцаја срца и фреквенције дисања	0		
	Благе промене телесне температуре, броја откуцаја срца и фреквенције дисања	1		
	$T \pm 1^{\circ}\text{C}$, одступање у броју откуцаја срца и фреквенције дисања за 30%	2		
	$T \pm 2^{\circ}\text{C}$, одступање у броју откуцаја срца и фреквенције дисања за 50% и више	3		
Природни облици понашања	Нормално понашање	0		
	Незнатне промене понашања	1		
	Слаба покретљивост, измењена покретљивост и изолованост	2		
	Вокализација, аутомутилација, неубичајена смиреност, поспаност, неоглашавање	3		
Провоцирано понашање	Нормалан одговор	0		
	Незнатна депресија или хипо- или хиперактивност	1		
	Промене средњег интензитета у очекиваној реакцији на провоцирано понашање	2		
	Прекоматозно стање, ареакивност, пренаглашена хипореактивност или пренаглашена хиперреакивност	3		
Оцена	Ако се оцена 3 појавила више од једном, додати екстра поене за сваку оцену 3	2-5		
	УКУПНО	0-20		
Процена стреса 0-4 нормално 5-9 потребна примена аналгетика или другог третмана 10-14 патња, потреба за прекидом или корекцијом огледа 15-20 тежак стрес, завршетак огледа				